

ΑΝΔΡΙΑΝΤΕΣ Κ' ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐδιάβασα κ' ἐγώ, μὲ μεγάλη μου δυσκολία καὶ συλλαβιστά, τὸ ἐπίγραμμα πού χάραξαν μὲ χρυσὰ γράμματα στὴ βάσι τοῦ πολυβασανισμένου ἀνδριάντος τοῦ Βαρβάκη κ' ἐπειδὴ δὲν συνειθίζω νὰ παίρνω μαζὴ μου στὸν περίπατο, καὶ τὸ λεξικό τοῦ Βυζαντίου, κάθησα καὶ τὸ ξεσήκωσα σ' ἓνα κομμάτι χαρτί γιὰ νὰ τὸ ξαναδιαβάσω στὸ σπίτι· τὸ ἐπίγραμμα εἶνε αὐτό :

ΒΑΡΒΑΚΗΝ ΠΑΡΟΔΙΤΑ ΟΡΑΣ ΨΥΡΙΗΣ ΚΑΥΤΟΝ ΟΖΟΝ
ΟΝ ΜΕΓΑΝ ΤΙΣΚΕΝ ΚΟΙΡΑΝΟΣ ΕΥΡΥΜΕΔΩΝ
ΡΩΣΩΝ ΗΝ ΔΙΑ ΙΔΜΟΣΥΝΗΝ ΠΟΛΕΜΗΙΑ Τ' ΕΡΓΑ
ΠΟΛΛΑΚΙ ΔΥΣΜΕΝΕΑΣ ΤΡΕΨΑΤΟ ΜΑΡΝΑΜΕΝΟΥΣ
ΠΟΛΛΑ ΔΕ ΠΑΤΡΗ ΕΗΙ ΜΑΛΑ ΚΑΙ ΕΣΘΛΑ ΤΕΛΕΣΣΕ
ΤΩΙ Ρ' ΑΓΑΘΗΝ ΜΗΗΣΤΗΝ ΚΑΛΑΠΕ ΟΙΣΙ ΦΙΛΟΙΣ.

Σὰν πῆγα στὸ σπίτι μου ἀνοιξα τὸ Λεξικό κ' εἶδα κ' ἔπαθα ὡς πού νὰ νοιώσω πῶς τὸ ΨΥΡΙΗΣ δὲν θὰ πῆ ἀπ' τοῦ Ψυρή, καθὼς τὸ πῆρα στὴν ἀρχή, τὸ ΟΖΟΝ δὲν εἶνε τὸ γνωστὸ χημικὸ στοιχείο, καὶ ὁ τελευταῖος στίχος δὲν λέει πῶς ὁ ΚΑΥΤΟΣ ΟΖΟΣ ΨΥΡΙΗΣ ΒΑΡΒΑΚΗΣ «ἔφισε ἀγαθὴν μνηστὴν στοὺς φίλους του!»

Ἰδρῶσα ὡς νὰ τὰ νοιώσω ὅλ' οὐτὰ καὶ σὰν τὰ μισό-νοιώσα μ' ἔπιασαν κάτι γέλια τρομακτικά· θυμήθηκα τὸ ἐπίγραμμα πού 'κανε ὁ Λογιώτατος τῆς Βαβυλωνίας γιὰ τὸν πατέρα τοῦ Ἀνατολίτη Χατζῆ Σάββα :

Ἐνθάδε κείτα Χατζῆ Μουράτη κλήσει
Τέχνη Ἀρατζῆς καὶ Καισαρεὺς τῆ φύσει
Δὲν δὲ θεῶν ἀμαρτιῶν του λύσει...

Θυμήθηκα ἀκόμη καὶ τὸν ἀγαθὸ Ἀνατολίτη πού τοῦ φώναζε ὀργισμένος :

— Κλήσει, φύσει, λύσει, καλό!! γιὰ νὰ τερμάξῃ στίχο! μὰ τίποτα, ἄταμ, τίποτα!... ἄρατα τέματα ἔγραψες... οὐλα ἀνάποντα εἶπες!...

Κ' ἔτσι νόμισα κ' ἐγώ γιὰ μιὰ στιγμή πῶς εἶχα μπρός μου τὸν Λογιώτατον ποιητὴν αὐτοῦ τοῦ κινέζικου ἐπιγράμματος κ' ἄρχισα νὰ τοῦ λέω :

— Ἐλα δῶ, Λογιώτατε, καὶ πέ μου, στὸ θεό σου! γιὰ ποιὸν τὸ 'κανες αὐτὸ τὸ ἐπίγραμμα;

— Τὸ 'κανα γιὰ τὸν λαό, θὰ μοῦ ἀποκριθῆς. Τὸ 'κανα γιὰ νὰ τὸ νοιώσῃ ὁ λαός, νὰ ἐνθουσιασθῇ καὶ νὰ κἀνῃ κ' αὐτός, ἂν μπορέσῃ, ὅ,τι ἔκανε ὁ Βαρβάκης. Θέλω νὰ δείξω μ' αὐτὸ στὸν λαὸ τὰ ἔργα τοῦ Βαρβάκη γιὰ νὰ τὰ τιμήσῃ καὶ νὰ τὰ μιμηθῇ!...

— Πολὺ καλὰ! σ' αὐτὰ συμφωνῶ κ' ἐγώ. Μὰ ἔλα τώρα πού ὁ Λαός ἀπ' ὅλ' αὐτὰ δὲν θὰ νοιώσῃ τίποτα! Μ' ἀρέσουν τὰ ἐπιγράμματα τοῦ Σημωνίδη καὶ δακρύζω σὰν διαβάζω τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου· μὰ δοκίμασε νὰ τὰ διαβάσῃς αὐτὰ σὲ κανένα φούρναρη, σὲ κανένα μανάθη, σὲ κανένα ψυχρὸ ὅσο κ' ἂν ἐνθουσιάζεσαι σὺ πού θὰ τὰ διαβάζῃς, αὐτὸς θὰ κλείσῃ τὰ μάτια καὶ θ' ἀποκοιμηθῇ. Καὶ δὲν πρέπει ν' ἀποκοιμηθῇ Λογιώτατε, δὲν πρέπει! γιὰτὶ αὐτὸς ὁ φούρναρης, αὐτὸς ὁ μανάθης, αὐτὸς ὁ ψυχρὸς εἶν' ἐκεῖνοι πού θὰ τρέξουν πρῶτοι στὰ σύνορα, σὰν βροντήξῃ τὸ κανόνι, νὰ χύσουν τὸ αἷμά τους γιὰ τὴν πατρίδα, μὰ σὺ θὰ κάθῃσαι κλεισμένος στὴν Βιβλιοθήκη σου καὶ θὰ κυττᾷς νὰ μεταμορφώσῃς τὴν Ἀκαδημίαν σὲ Ἀκαδημειαν καὶ σὰν κουράζεσαι πλεῖα ἀπ' αὐταῖς τῆς ἐθνικαῖς μελέταις σου θὰ κατεβάνῃς στὸ Φάληρο γιὰ νὰ πᾶς μιὰ βόλτα στὸ λιμάνι μὲ τὸν λέμβον κ' ὄχι μὲ τὴν

λέμβον. Αὐτοὶ πρέπει νὰ ἐνθουσιασθοῦν πρῶτα· ἂν δὲν ἐνθουσιασθῆς σὺ, μικρὸ 'νε τὸ κακό!

Φαντάζομαι τί γέλιο θὰ κάνουν ἐκεῖνοι πού θὰ σταθοῦν ὕστερ' ἀπὸ διακόσια τρακόσια χρόνια νὰ διαβάσουν αὐτὸ τὸ ἐπίγραμμά σου· θὰνε πλεῖο γνωστικοὶ ἀπὸ μᾶς — γιὰτὶ ἂν μᾶς μοιάσουν ἀλλοίμονο στὸ Ρωμαϊκό! — καὶ θὰ ζητοῦν νὰ μάθουν ἀπ' αὐτὸ σὲ ποιὰ κατάστασι ἦταν ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ποίησις καὶ πῶς ζοῦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνο τὸν καιρὸ πού 'γραφες σὺ τὸ ἐπίγραμμα· γιὰτὶ αὐτοὶ θὰ ξέρουν πῶς ἡ ἐπιγραφαῖς καὶ τὰ ἐπιγράμματα τίποτ' ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ μνημεῖα ὄλων αὐτῶν.

Ἦέ μου τώρα στὴν πίστι σου, τί θὰ νοιώσουν οἱ μεταγενέστεροι ἀπ' τὸ δικό σου τὸ ἐπίγραμμα; Αὐτὸ μόνο: πῶς τὸ ἔγραψες στὰ 400 π. Χ. τοῦλάχιστον καὶ πῶς ὁ Ψυρήης Βαρβάκης ἦταν κανένας πρῶτος ξάδελφος τοῦ Κοιράνου Εὐρυμέδοντα πού τὸν ἔχωσες σὰν παλοῦκι ἐκεῖ, στὸν δεύτερο στίχο! Καὶ θὰ σκάσουν τὰ γέλια! Γι' αὐτὰ τὰ γέλια τῶν μεταγενεστέρων θὰσαι σὺ ὑπεύθυνος, Λογιώτατε, μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ δὲν κυττᾷς τὴ δουλειά σου καὶ ζητᾷς νὰ φυτρώῃς κεί πού δὲν σὲ σπέρνουν! Αὐτὰ τὰ πράγματα θέλουν ἄλλους ἀνθρώπους· αὐτὸ τὸ καταλαβαίνει καλλίτερα ἀπὸ μένα, μὰ δὲν σ' ἀφήνει ὁ πειρασμὸς ἡσυχῆ!

Θυμοῦμαι πῶς στὰ 86 κάποιε ἐφημερίδα ἔρριξε τὴν ἰδέα νὰ φτιάξουν ἓνα μνημεῖο γιὰ κείνους πού σκοτώθηκαν στὰ σύνορα καὶ ζητοῦσε γι' αὐτὸ τὴν συνδρομὴ ὄλων τῶν πατριωτῶν· στὴ στιγμὴ ξεφύτρωσαν στὴ μέση κ' οἱ λογιώτατοι κ' ἀντὶ νὰ στείλουν παράδες, ἄρχισαν νὰ στέλνουν φουρνιαῖς φουρνιαῖς ἐπιγράμματα γιὰ τὸ μνημεῖο· κάποιος τοὺς προσκάλεσε βλέπετε!

Ἦστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τί βγαίνει;

Μόνον αὐτό:

Ἀφοῦ μήτε ὁ Πατριάρχης κρεμάστηκε, μήτε ὁ Διάκος σουδλήστηκε, μήτε οἱ μεγάλοι εὐεργέταις τοὺς θησαυρούς τους ἔδωσαν γιὰ πέντε δέκα λογιωτάτους, ἀλλὰ γιὰ τὸ ἔθνος ὁλόκληρο, πρέπει τώρα αὐτὸ τὸ ἴδιο ἔθνος νὰ τοὺς φωνάξῃ μὲ τὴ γλῶσσά του, μὲ τὴν ποίησί του, μὲ τὴν καρδιά του, τὴν οὐράνιε εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀσβεστή, πού κλεῖ μέσα στὰ στήθη του γι' αὐτούς!

Δὸν μαι χῶ το



Ο Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΝΑΣΣΩ

Καὶ ὁ δυσκολώτερος ἐκ τῶν παρευρεθέντων τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐν τῷ Παρνασσῷ, φρονοῦμεν ὅτι δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμά, ὡς ἀληθῆ πνευματικὴν ἀπόλαυσιν, ἐκ τῶν σπανιώτατα παρεχομένων ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἀπειροπληθῶν ἐκπορθητῶν τοῦ βήματος αὐτοῦ. Ὁ ἀρχαιοπρεπὴς ὑμνητὴς τῆς Ἀθηνῶν, διὰ τοῦ πλήρους ἀδόλου ἀρ-

χαϊκού ἀρώματος Ἄνθους του καὶ τῶν κλασικωτάτων τὴν ἔμπνευσιν Τάφου τοῦ Κεραμικοῦ, μᾶς ἐθύθισαν εἰς γλυκεῖαν μέθην, ὡς Ἀνατολίτας διὰ τερψιθύμου χασίς, μᾶς μετέφερον εἰς αἰῶνας ἐκλάμπρου κάλλους καὶ ἀφθίτου δόξης καὶ μᾶς ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα ἔμπνευσις μεταβάλλεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀριστοτέχνου αὐτοῦ, εἰς τέλειον τοῦ συρμοῦ κομφοτέχνημα. Διὰ τὸ τραγοῦδι τοῦ βουνοῦ οὐδὲν λέγομεν· πρέπει νὰ τὸ ἀκούσετε ὅλοι· οἱ στίχοι του εἶνε αὐτόχρομα ἀρμονία!

Ὁ κ. Παλαμᾶς προέταξε τῆς ἀπαγγελίας τῶν ποιημάτων του τὴν ἀνάγνωσιν ὠραίας κ' ἐμβριθοῦς μελέτης, ἐπαρουσίασε τὴν ἀρχαιότητα ὡς ἀκένωτον πηγὴν ἀληθῶν ἐμπνεύσεων καὶ διὰ σειρᾶς ἀδιασίστων καὶ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ἐφθασεν εἰς τὸ τελικὸν συμπέρασμα, ἀποδείξας ὅτι ἡ ποίησις δὲν εἶνε συνώνυμον τῶν παραλογοισμῶν καὶ τῶν πατριωτικῶν δημηγοριῶν καὶ ὅτι ὅσῳ καὶ ἂν ἀνίπταται εἰς ἀπωτάτας χώρας ἢ φαντασία, πρέπει νὰ ρυμουλκῆται πάντοτε ὑπὸ τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Ἄλλ' ὅσῳ καὶ ἂν εἶνε ἀληθῆ αὐτά, τόσῳ ἐξ ἄλλου εἶνε ἀληθῆς ὅτι καὶ ἡ μελέτη καὶ τὰ ποιήματα τοῦ κ. Παλαμᾶ θὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀρκούντως ἀναγινωσκόμενα μόνον, ἢ μᾶλλον μελετώμενα, πολλοὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ ἀναγνώσματος ὄχι καὶ πολὺ εὐχαριστημένοι, ἢ ὀλίγιστα ἐνοήσαντες. Ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις, ἡ ὁποία τιμᾶ ἀληθῶς τὸν κ. Παλαμᾶν, εἶνε τρανὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἡ πνευματικὴ μᾶς μόρφωσις δὲν ἐτελειοποιήθη ἀκόμη, καὶ δὲν ἐλυτρώθημεν καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῆς ἐπηρείας τῆς πρώτης φιλολογικῆς συγκομιδῆς τοῦ ἔθνους μας!

Ὁ υἱὸς Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ



Λ Ε Λ Ε Κ Ι Α

ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἔθνος ἡσυχον, ἀθῶον
Ἡρακλέων μελαγχρότων
τὴν γῆν ἅπασαν κατέχει
καὶ σταθμοὺς ἀπειροὺς ἔχει
πλοῦτον ἐν σιγῇ συνάζον
καὶ τὸν κέλαδον χλευάζον.

*

ΔΟΞΑΣΙΑΙ

Δοξάζουσιν οἱ ἀπλοῖκοι

Ὅτι γινώσκουσι τινὰ γράδια καὶ καταβιβάζουσι τὴν

νύκτα τὴν Σελήνην μαγεῖα τε καὶ μαγγάνω, καὶ ὅταν καταβαίῃ βοῖζει καὶ σεῖετ' ἐκαῖσε ὄλος ὁ τόπος.

*

Δοξάζουσιν ἐπίσης

Ὅτι ὅταν τις ἐσθίῃ καὶ μείνῃ μίᾳ δῆξις αὐτοῦ, φάγη δ' ἄλλος, ἔμαθε τὰ μυστικὰ τούτου.

*

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

«Ἐπιλαβοῦ τοῦ κυρίου.»

*

«Χθαμαλὴ συκῆ.»

Μιχαὴλ Λελέκος.



Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Τὰ βήματα γαῦρα
Τὰ ὄμματα μαῦρα
Τὰ στέφνα δὲ κρῖνα
Ἐξ' ἡ Κατερίνα.

✻

Τὰ πάντα τῷ ὄντι
Καὶ δόξα τῷ δόντι
Μεγαλοδυνάμω
Καὶ Παντοδυνάμω.

✻

Καὶ πόσα ὑπέστη
Ἄλλ' ἦν δὲ καὶ ἔστι
Καλὴ μὲν ἢ λόθρα
Ἄλλ' ἅπασα κόθρα!

Μιχαὴλ Σ. Λελέκος

ΑΝΕΥΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ

Κρήτην (Ἡράκλειον). Πλησιάζει τὰ καλοκαίρι, κύριε Καλοκερινέ, καὶ δὲν ἐφροντίσατε. **Μελίτην** Ε. Π. εὐρισκόμεθα εἰς τὸν τρίτον μῆνα. **Τεργέστην**. «Νίαν Ἡμέραν». Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν δὲν βλέπομεν τὴν **Ἡμέραν** σας. **Gheniceesk**. Κ. Ε. Ἡ ἐπιστολή σας ἐλήφθη. **Zimnicea**. Α. Π. Ν. Π. Ν. Α. καὶ Θ. Π. Εἶνε καιρὸς νὰ μᾶς ἐνθυμηθῆτε. **Ταϊγάνιον** Σ. Σ. Εἰς τὴν ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου ε. ε. ἐπιστολήν μας δὲν ἀπηντήσατε. **Μίζαν** Α. Κ. Ἀνάλατου. **Πάτρας** Σ. Π. Πρὸς τί τόση βία. Ἐχετε ὑπομονὴν μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου. **Γενεθὴν** Σ. Β. Ἐπληρώθη. **Πύργον** Μ. Ν. Τὰ γραφόμενά σας εὐρισκόμεν πύργους ἐν Πύργῳ. **Ὀδησσόν**. Γ. Κ. Παρμένομεν ἀνυπομόνως γράμμα σας. **Ἀλεξάνδρειαν**. Ε. Κ. Τὸ statu quo λίαν ἐπιζήμιον. **Πάτρας**. Ι. Γ. Ρ. Ἀπροσδόκητον ἀπὸ εὐπατρίδην. **Πάρον**. Ν. Κ. Κρίσπην. Ἡ σιωπὴ σας μᾶς ἀνησυχεῖ **Θήβας**. Ε. Δημητρίου. Ἐπὶ τίλους τί τρέγει; **Θήραν**. Ταμίαν τῆς λέσχης «Θήρα». Σας πληροφοροῦμεν ὅτι ὁ κ' Ἐμμ. Π. Νομικός δὲν ἐφρόντισε διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ «Ἄστους». **Υδραν** Γ. Δ. Φ. Μαγὰλῃ ἢ ἡ ὑπομονὴ μας. **Ἐνεαῦθα**. Κ. Φ. Εἰς τὸ προσεχές φύλλον θὰ δημοσιευθῶσι τὰ ὄψρα διὰ τοὺς λύτας τῶν μύθων τοῦ λαοῦ.